

Møte for lukkede dører i Stortinget
den 24. juni 1927 kl. 17.00.

Præsident: Joh. Ludw. Mowinckel.

Dagsorden:

Behandling av endel tollsatser.

Presidenten: Presidenten foreslår efter henstilling fra tollkomiteen møtet satt for lukkede døre. Hvis ingen har noget dertil å bemerke, betraktes forslaget som enstemmig bifalt.

Presidenten foreslår at regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte personer gis adgang til møtet Hvis ingen har noget å innvende derimot, betraktes også det forslag som enstemmig bifalt.

Der foreligger en hemmelig innstilling "Ad. tolltariffen", den er omdelt på alle representanters plasse. Presidenten skal referere den:

"Kongen bemyndiges til å nedsette følgende satser til:

L.nr. 179 fra kr. 0,15 til kr. 0,08 pr. kg. forsåvidt angår de under denne post opførte korinter. Disse blir da å overflytte til l.nr. 182 d. rosiner.

L.nr. 389 fra kr. 4,00 til kr. 3,00 pr. kg.

L.nr. 573. 3. fra kr. 0,04 til kr. 0,02 pr. kg.

(Et mindretall foreslår her: Fra kr. 0,04 til fri)"

Om dette er der det å bemerke at l.nr. 573 ennå ikke er behandlet, og det skulde vel kanskje synes litt vanskelig å behandle et hemmelig forslag forinnan l.nr. 573 er behandlet, men det får vi komme til etter at vi har behandlet de 2 første poster.

Blakstad (komiteens ordfører): Som Stortingets medlemmer vil erindre, blev det i slutten av mai - tror jeg det var - avholdt et hemmelig møte i tinget, hvor spørsmålet om opførelse av forhandlingssatser var oppe til behandling. Det blev ikke den gang fattet nogen beslutning, men saken blev stillet i bero inntil videre. Nu er man da kommet til slutten av behandlingen av tolltariffen, og efter konferanse med regjeringen er man blitt stående ved disse 3 satser som er opført på dette kart her, som skulde anvendes som forhandlingssatser. Det er for det første korinter. Der står man i underhandling med Grekenland. For å kunne opnå visse fordele for vår eksport dit, var det meningen at man skulde gi regjeringen bemyndigelse til å nedsette tollen på korinter fra den nuværende sats kr. 0,15 til kr. 0,08, og da rosiner også er belagt med en toll av 8 øre, fant man det hensigtsmessigst å overføre posten dit. Med hensyn til neste post, l.nr. 389, så omhandler den leketøi. Den er også av tolltariffkommissjonen opsatt i 4 kroner, den gamle sats var 3 kroner. Nu er det tanken at regjeringen ved forhandling spesielt med Tyskland skal gjøre den innrømmelse at denne sats nedsettes fra 4 til 3 kroner, hvorved man kan gjøre sig håp om å opnå visse fordele for vår eksport til Tyskland. Med hensyn til den siste post så forstod jeg presidenten slik at han mente at den ikke kunde behandles før de øvrige satser var behandlet. Der er intet i veien for at den kan behandles nu i et hemmelig møte, idet komiteens forutsetning er at man skal opføre den gamle toll 4 øre, men gi regjeringen bemyndigelse til å nedsette den til 2 øre, og efter mindretallets forslag helt frigi den. Men det er en selvsagt ting at også disse 3 satser må tas op igjen i

et offentlig møte og vedtas med sine høieste satser, ellers står jo de satser uavgjort, og da vil det være hensigtsmessigst om mindretallet optar sitt forslag også, så man mest mulig skjuler det som er behandlet her i det hemmelige møte.

Presidenten: Presidenten føler sig ikke ganske overbevist om riktigheten av det siste den ærede ordfører fremkom med, for hvis tollsatsen settes i et åpent møte til kr. 0,02 bortfaller effektiviteten av denne beslutning.

Blakstad: Nei, satsen må besluttes sat til 4 her nu og besluttes sat til 4 også i det offentlige møte. Bemyndigelsen for regjeringen gjelder da å kunne nedsette det til 2, når disse forhandlinger er avsluttet, selvom man ikke har oppnådd det ventede resultat.

Presidenten: Forholdet er jo det at når vi kommer til offentlig møte er det et mindretall som prinsipielt optar forslag om at denne sats skal være fri og subsidiært at det skal være kr. 0,02.

Statsminister Lykke: Det avgjøres i det lukkede møte, men enten det blir efter flertallets eller mindretallets innstilling at denne bemyndigelse gis regjeringen nu, så må det stemmes over det i offentlig møte.

Presidenten: Det fremgår ikke med tydelighet av den innstilling vi har fått her.

Strand: Det var om smørolje under l.nr. 573 jeg vilde uttale mig litt. Tollen på smørolje må i nogen grad sees i sammenheng med tollene på linolje. Prisen på disse oljer stiller sig, såvidt jeg vet, som omkring 4 til 3 og 2, - setter vi prisen på kokt linolje til 4 er prisen på rå linolje omkring 3 og prisen på smørolje omkring 2. Tollsatsene er her ikke tilsvarende, idet det nu er like satser for rå linolje og for smørolje, nemlig kr. 0,04 pr. kilogram, derimot er kokt linolje i en sats av kr. 0,06. Det forekommer mig at det er ganske urimelig at vi beholder en sats av kr. 0,04 på smørolje som antagelig har en gjennomsnittsverdi av ca. 80 øre pr. kg., rå linolje omkring kr. 1,20 og kokt linolje omkring kr. 1,60. Det blir et misforhold i tollsatsene der. Dessuten må man merke sig at smørolje er et nødvendig driftsmiddel i en hel del bedrifter. Skal vi sette tollene ned er det riktignok så at derved unddras store beløp for staten, såvidt jeg vet dreier det sig om ca. 6 a 700 000 kroner for den hele smørolje; men en må her merke sig at av den toll betaler staten selv et stort beløp, idet staten er en stor forbruker av den fineste smørolje, til jernbanen og lignende. Dessuten må vi også huske på at staten må understøtte en hel del dampskibsselskaper og motorbåtselskaper som må bruke en hel del smørolje, så vinningen for staten er selvsagt ikke ca. 600 000 kroner, den er betydelig mindre. Det synes å være nokså urimelig at et så nødvendig driftsmiddel er i den grad tollbelagt som smøroljer. Det er mange som vil si, dette har ikke så stor betydning for bedriftens utøvere; vi har således sett at det har vært slått på, at det har ikke stor betydning for fiskerne. Jeg vil da nevne en del tall som kan belyse det i nogen grad. Jeg har fått oppgitt at en almindelig motorskøite bruker, når den skal være i nogenlunde jevn drift hele året, fra 150 - 200 fat brenselolje, og Vallø oljefabrikk oplyser, at

motsvarende til brenselolje brukes det 8 a 10 pct. motorolje. Det er de opgaver Vallø er kommet med. Jeg har av andre hørt at det brukes op til 1/4, men jeg skal ta Valløs tall for mig. Hvis vi går ut fra at det brukes 175 fat årlig av brenselolje av en sådan motorfarkost vil det efter 30 kroner pr. fat utgjøre ca. kr. 5 000,00 årlig. Tar vi så 9 pct. av det - altså gjennemsnittstallet av de to tal som Vallø opgir - blir det et forbruk av smørolje omsat i penge på omkring kr. 1 300,00. Regner vi prisen på smørolje til kr.0,80 så vil det utgjøre litt over kr. 1 000,00 og regner vi så den tollsats vi har på smørolje, kr. 0,04 pr. kg. pluss 50 pct. pluss det gulltolltillegg vi har idag, vil det på en motorbåt utgjøre ca. 83 kroner årlig. Så det er ikke nogen ubetydelig beskatning, som det delvis har været fremstillet. Nu er det så, at finansministeren har satt meget inn på å få bevare iallfall endel av den toll, og vi, som oprindelig var av den mening, at den skulde helt bort, har delvis bøiet oss for det og mener, at finansministeren bør gi fullmakt til å nedsette denne toll til 2 øre pr. kg., såsnart forhandlingene med vedkommende land er avsluttet. Men det er også forutsetningen, at den da blir nedsatt, hvad enten der ved forhandlingene opnåes noget eller ikke.

Alvestad: Den behandlingsmåte, vi nu er begynt på, strider jo i grunnen mot de forutsetninger, som var gjort gjeldende, den gang vi vedtok den midlertidige tolltariff en bloc. Forutsetningen den gang var jo, at man skulde vedta de midlertidige satser, og så skulde man etterpå i ro og fred for åpne døre kunne drøfte tollspørsmålene i hele sin bredde. Hvis man nu binder mindretallet i tollkomiteen, så vil jo mindretallet komme i en litt underlig stilling, når vi kommer til vedkommende løpenummer i det åpne møte, idet mindretallet vel kan opta sitt forslag, men det blir jo bare å leke blindebukk, fordi saken er i realiteten avgjort forut, og det vet jeg ikke, om det er den riktige fremgangsmåte.

Med hensyn til de satser, som her er bragt i forslag, som skal være som en slags traktatforhandlingssatser, vil jeg si, at den første sats spiller forsåvidt en underordnet rolle, idet importen av korinter til landet er liten, og prisen på korinter og rosiner er omtrent den samme, det er bare den forskjell, at rosiniimporten er mange gange så stor som korintimporten. Så det er ingen særbegunstigelse å nedsette denne toll fra 15 til 8 øre.

Leketøiposten var av tolltariffkommisjonen satt til 4 kroner. Stortinget har satt den til 4 kr. pluss 50 pct. tillegg, det er 6 kr., så selv om vi nu setter den ned i 3 kr., kommer vi enda minst 50 øre høiere, enn tolltariffkommisjonen fant å burde sette denne post. Så der er det også en nokså liten innrømmelse.

For den siste posts vedkommende, som gjelder såkalte smøringsoljer, vil jeg ha sagt, at jeg mener, at det standpunkt, som tollkomiteen var enig om i vinter, da vi behandlet denne sak, nemlig å gi smøreoljer helt fri, var det riktige, og jeg akter å opta forslag her om at der overensstemmende med tollkomiteens enstemmige innstilling i vinter blir tollfrihet for l.nr. 573. Det står idag i Norges Handels- og Sjøfartstidende en artikkel av verkseier Dan Huun, hvori han klart påviser, at tollen på maskin- og motoroljer, som den nu er ordnet, er en direkte forøring til utlandet, til de store milliontruster, som dirigerer hele denne omsetning. "Det er den rike Standardtrusts datterselskap, A/S Vallø Oljeraffineri, som arbeider uten nogensomhelst innenlandsk

konkurransen og i økonomisk samvirke med Standardtrustens store og rike petroleumsselskaper - et selskap hvis aktiemajoritet likesom disse med 55 pct. "for alltid" ligger i Standardtrustens hender og som derfor helt kontrolleres og ledes av Standard Oil Company, som også må antas å være dets leverandør av råolje." Det er først og fremst dette selskap, Stortinget tilgodeser ved å holde på den sats, som her er bragt i forslag.

Hr. Strand har klargjort, hvordan denne særskatt virker på fiskeriene. Jeg skal ikke gå inn på det, jeg vil bare gi min fulle tilslutning til hr. Strand i det han uttalte. Det er både fiskernes motorolje, industriens maskinolje, skibsfartens marineolje og automobiltrafikkens autoolje, som her fordyres i en nokså sterk grad, og denne fordyrelse kommer ingen norsk virksomhet til gode, det går til utlandet, det er en foræring til utlandet. Man har snakket smukke ord om, at fiskeriene skulde få kompensasjon. Jeg for min part vil si, at ved denne post er det anledning til å innfri noget av det løfte på en mere effektiv og virkningsfull måte enn kanskje nogen gang tidligere. Jeg skal ikke nu gå nærmere inn på saken, men jeg vil nøie mig med å opta mindretallets forslag om, at l.nr. 573 skal være fri. Subsidiært stemmer jeg for, at der settes en toll av 2 øre, og hvis det subsidiære forslag vedtas her, er det min forutsetning, at regjeringen, når vi har fastsatt 2 øre, skal ha bemyndigelse til, hvis vi kan opnå fordele overfor Polen som engang forutsatt, å gå ned til hel tollfrihet.

Presidenten: Presidenten finner at vi nettopp her er inne på denne konflikt mellom det åpne og lukkede møte. Hr. Alvestad har nu optatt forslag om at satsen for l.nr. 573 settes til fri, subsidiært til 2 øre, men vi behandler slett ikke l.nr. 573 nu. Vi behandler utelukkende den bemyndigelse som skal gis Kongen for disse satsers vedkommende, og presidenten kan ikke forstå annet enn at den eneste løsning av dette er at man fatter en hypotetisk beslutning: Forsåvidt satsen for l.nr. 573 settes til 4, bemyndiges Kongen til å nedsette den til 2 øre pr. kg. - mindretallet: til fri -, og forsåvidt satsen settes til 2 øre pr. kg., bemyndiges Kongen til å nedsette den til fri. Det må være riktig forat man da for åpne dører kan behandle hvor stor satsen skal være.

Björgum: Eg tykkjer det er leit, at nemndi har sett ned tollen på leikety frå 4 til 3 kronor i den tilrådingi som ligg fyre her. Me har ein masseimport av alle slag leikety, men desse er vel meir enn noko anna ein husindustri - eller husflitsartikkel her i landet, og burde vera betre verna enn det har vore fyrr. Eg vil be, at ein vert ståande ved dei 4 kronone, um det er råd. Eg er merksam på, at det er eit sterkt press frå importørane på å få denne tollen ned, men eg trur ein bør taka meir omsyn til produsentane av slike varor enn til importørane. Eg vil be um, at ein fær ha dei 4 kronone, som fyrst var sette upp, um det er mogeleg.

Blakstad: Tollen på leketøi var tidligere 3 kroner pr. kg., og det er meningen å nedsette den til det samme som den var tidligere. Bibeholder man satsen 4 kroner, blir det vel en noget urimeleg høi toll, er jeg bange for. Når hr. Alvestad sammenligner den sats som er foreslått av komiteen nu, 3 kroner pr. kg., med hvad der er opført i tolltariffkommissjonens forslag, så mener jeg at den sammenligning er litt haltende. Vi går tilbake og bibeholder den toll som har vært

på leketøi i en rekke av år. Det forutsatte 50 pct.-tillegg er kun for å avbalansere gulletts synkende verdi, så beskyttelsen er faktisk den samme som den var før krigen, når man tar hensyn til pengenes mindre kjøpeevne.

Med hensyn til disse smøreoljer, l.nr. 573, så skal man være opmerksom på at tollen på dem spiller en ganske betydelig rolle, fiskalt sett. Den toll av 4 øre, som vi har hatt nu i lengere tid, har med 50 pct.-tillegget og gulltolltillegget innbragt i statskassen godt og vel 700.000 kroner om året, idet der år om annet innføres ca. 10.000 tonn eller 10 millioner kg., så man vil forstå at satsen har en ganske betydelig fiskal interesse. Når jeg i komiteen gikk med på å gå ned til 2 øre, så var det under sterke betenkeligheter, og jeg mener at disse betenkeligheter fremdeles er tilstede. Når vi ser hen til hvordan vår økonomi er, så vet vi jo alle at den ikke er bra. Vi har en gjeld å betale, som kanskje overstiger vår evne, - ialfall må vi anstrenge oss til det ytterste for å kunne klare å forrente og betale den -, og jeg mener at vi som har bragt staten op i disse vanskeligheter, vi bør være de første som forsøker å ta et løft og begynner å avdra på denne gjeld. Vi har ikke rett til å skyve det fra oss og overlate det til våre barn. Det er oss som har bragt staten op i vanskelighetene, og vi er de første som plikter å betale av på denne gjeld. Derfor er det - slik står det ialfall for mig - store betenkeligheter forbundet med å gå så langt ned som til 2 øre, og hvis der blir fremsatt forslag om å bibeholde den nuværende sats, 4 øre, så vil jeg stemme for det.

Mellbye (komiteens formann): Jeg var med komiteen forøvrig under den første behandling av disse satser enig i at den viktigste post her, smøreoljer, skulde gis fri av hensyn til den betydning dette vilde ha for vår fiskeribedrift. Imidlertid blev også den gang fremholdt, under en konferanse vi hadde med regjeringen, den store fiskale betydning av denne toll, og at man måtte være opmerksom på at dette å gi smøreoljene helt fri vilde bringe et tap for statskassen. Men vi håbet jo den gang at tolltariffen forøvrig vilde bringe en såpass stor merinntekt, at man kunde gå til å opheve denne toll. Imidlertid har det nok vist sig, at denne nye tollrevisjon ikke vil bringe så synderlig stor merinntekt. Jeg var ikke tilstede i tollkomiteens siste møte, men jeg må herved erklære at jeg slutter mig til innstillingen, og at jeg da også efter de finansielle betenkeligheter som er fremholdt kan finne det noget vanskelig å gå lenger ned enn til 2 øre. Det får da ligge i finansministerens hånd, - finner han at man kan opheve tollen helt, så vil det selvsagt være en fordel, men jeg tror nok det vil være riktig her av hensyn til finansene å stanse ved 2 øre; forøvrig er jeg altså enig i, at man foreløbig opfører dette med 4 øre. Hvad leketøi angår beklaget hr. Bjørgum, at vi vilde gå til nogen nedsettelse der. Nu er det imidlertid så, at den gamle toll på leketøi - 3 kr. pr. kg. - i virkeligheten er en meget høi toll, så selv jeg som er så varmt interessert for denne husflid og nettop for dette, synes igrunnen at man må være fornøiet med den toll. Det blir jo 3 kroner pluss tillegg, 4,50, og det er virkelig en god toll. Forøvrig stemmer jeg for forslaget med hensyn til korinter. Med hensyn til den formelle fremgangsmåte her, så hadde det kanskje vært det riktige, at man først hadde tatt debatten for åpne døre og da diskutert tollsatsene, og siden tatt det hemmelige møte. Men slik som det nu ligger an her, er der ingen vei utenom, synes jeg, - vi får ta det slik som det

foreligger, at man nu vedtar dette i det hemmelige møte og siden behandler det for åpne dører.

Statsminister Lykke: Mine bemerkninger gjelder udelukkende nr. 573, mineralske oljer. Første gang jeg konfererte med komiteen var der nogen som - såvidt jeg forstod - vilde ha den tollsats nedsatt, men vi blev meget snart enig om at denne toll hadde en viss betydning likeoverfor ett av de land vi lå i forhandling med, og at det derfor var en oplagt

forhandlingssats. Jeg var dengang ikke opmerksom på den rolle i fiskal henseende som denne toll spiller, - jeg så på den som en kompensasjonsartikkel og litt ensidig sådan. Jeg må innrømme at siden jeg har sett og hørt hvilke tall det her dreier sig om, er jeg blitt meget betenkelig, og jeg vil innstendig henstille, at man ikke pålegger regjeringen å nedsette denne tollsats, hvis det ikke skjer mot opnåelse av fordele, som har verdi for våre fiskerier ute. Kan vi opnå en tilfredsstillende ordning f.eks. med Polen angående de to gjenstående spørsmål der ved en innrømmelse på dette punkt, så er det naturligvis værd et sådant offer, men opnår vi det ikke, og blir forhandlingene med Polen avsluttet uten at vi har kunnet benytte dette som en kompensasjon, og vi da allikevel - som komiteen sier - skal være bundet til å renonsere på en inntekt her, som prinsipalt efter flertallets forslag vil dreie sig om ca. 350.000 kroner og efter mindretallets forslag om mellem 6 og 700.000 kroner, så vil det bety meget. Og stillingen er nu den, at departementet har beregnet at den tollrevisjon som her er foretatt ikke vil innbringe den merinntekt som vi på forhånd hadde regnet med. Vi hadde håbet på endel merinntekt ved tollanslaget her, som kunde opveie den mindreinntekt som vi desværre tror å måtte regne med for den direkte skatts vedkommende; jeg vil forresten ikke bruke uttrykket tror, - men som man må frykte for kan inntreffe for den direkte skatts vedkommende. Derfor vil jeg bestemt be om at Stortinget ikke pålegger regjeringen, hvis den ikke opnår noget for vårt land, at den allikevel skal sette denne toll ned, og det nettop på grunn av dens fiskale karakter. De store inntekter vi der får trenger vi høilig. Når man sier at det går bare til et utenlandsk selskap, så tror jeg man ser litt for ensidig på det. Saken er den, at denne tollsats likesåvel som de andre er av de fiskale satser som et land er nødt til å anvende på store konsumartikler forat det virkelig skal kunne gi nogen inntekt. Andre satser som tildels skal være beskyttelsessatser er jo forutsatt ikke å skulle skaffe inntekter, - de skal ophjelpe den innenlandske produksjon og kan således ikke påregnes å skaffe staten store inntekter. Her er vi ved en av de poster, hvor man har ment i en beskjeden målestokk å kunne pålegge en fiskalsats, som vil bety noget for statskassen. Og selv om man

- som hr. Strand gjorde - regner med et forbruk av 1000 kg. pr. år og på den måte kommer op i et beløp som i og for sig ser høit ut, så vil man med en toll av 4 øre plus 50 % med et forbruk av 1000 kg. pr. år komme op i en toll av 60 kr. om året. Når man da ser på utgiftene til en motorbåt, må man vel innrømme, at en utgift på 60 kr. pr. år til staten som avgift på smøreolje for en motorbåt i stadig drift, som det her regnes med, ikke er noget avskrekkende. Jeg mener også, at man på det område har gitt kompensasjon på annen måte, således at man ikke bør blande det for sterkt inn her, at det skal være en innrømmelse til dem, som driver med motorbåter.

Jeg vil oppsummere situasjonen derhen, at satsen i det åpne møte settes til 4 øre, og at regjeringen bemyndiges til, i tilfelle den opnår noget, å nedsette tollene til 2 øre, og hvis den ikke opnår noget så står det regjeringen fritt å forelegge for Stortinget i januar måned, når det kommer sammen, spørsmålet om hvorvidt tollene skal være 4 øre eller den skal settes ned. Det er jo ikke mange månedene det dreier sig om, og disse forhandlinger vil allikevel neppe være tilendebragt før utpå ettersommeren, så jeg vil be om, at man ikke pålegger det som en plikt for regjeringen å sette tollene ned, men at saken blir optatt i Stortinget.

Presidenten: Presidenten foreslår, at tiden for de inntegnede talere settes inntil 5 minutter og at tiden for dem som herefter tegner sig, settes inntil 2 minutter.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Alvestad: I anledning av stats- og utenriksminister Lykkes siste uttalelse vil jeg slå fast, at komiteen enstemmig var for hel tollfrihet her, før dette traktatforhandlingsspørsmål kom op. Komiteen var enstemmig, fordi den fant at dette var en av de fiskalsatser som var urimelig og som man burde få vekk. Og den var enstemmig, fordi man anså det for å være en rettferdig og riktig avlastning både for fiskeriene og industrien, om man gikk til å opheve denne toll, som er av rent fiskal natur. Det er derfor - det vil jeg si med en gang - et ganske urimelig og helt uakseptabelt forlangende, når utenriksministeren nu mener, at man - hvis man ikke opnår fordele hos Polen - skal være nødt til ikke å nedsette satsen. Det er et brudd på alle forutsetninger, som jeg tror at neppe nogen av tollkomiteens medlemmer, og jeg håper heller ikke nogen i Stortinget, vil kunne akseptere. Jeg pekte på ifjor, da vi gikk til den kolossale forhøielse av det såkalte midlertidige faste tillegg fra 33 1/3 til 50 %, at bare denne forhøielse av det midlertidige faste tillegg fra 33 1/3 % til 50 % fordyret smøreoljen til en bedrift som Borregård med over 30.000 kroner om året. Det er ikke små summer dette gjelder, det må man være klar over. Og vil man lette industrien, bør man i det minste gå så langt ned som tollkomiteens flertall vil at der skal gåes, enten der opnåes nogen fordel med Polen eller ei. Helst bør man efter min mening gå ned til hel tollfrihet. Jeg vil også si, at jeg trodde at stats- og utenriksministeren, når han nu skulde forhandle med Polen, vilde stå langt sterkere, når det gjelder å opnå de fordele for vort land som er ønskelige og nødvendige, når han kunde tilby dette land helt å opheve tollene på et slikt produkt, hvor de har den største interesse av å få tollene vekk. Så hvis man vil opnå de beste fordele under forhandlingene med Polen, vil mindretallets forslag om hel tollfrihet her være det beste kort vi kunde gi utenriksministeren på hånden, og jeg vil anbefale Stortinget å gi ham det, for at vi om mulig kan få en handelsavtale med dette land, som sikrer bedre avsetningsmuligheter for fiskeriproduktene fra Norge.

Markhus: Eg vil og gjerne få lov til å summera opp med fåe ord, korleis det etter mitt syn har seg med desse 3 postane. Den fyrste posten, nr. 179 x, er ein post som ikkje har noko større å segja;

det er ingen ting i vegeu for, at regjeringi kann få denne fullmakti, og det har lite på seg, anten fullmakti vert brukt eller ikkje, det er ingen av oss som segjer, at det frå vårt synspunkt knyter seg større interesse til den.

Til nr. 389, leikety, kann eg for min part segja, at ut frå vårt syn synest eg ikkje det er nokon sterk grunn til å få den posten sett ned, men kann posten tena som eit kompensasjonsmiddel, slik at me verkeleg vinn noko ved å setja han ned med ei krone, so har eg for min part meint, at ein bør gå med på det. Men eg vil og få lov å leggja til, at ut frå mitt syn bør ein ikkje setja ned satsen, um ein ikkje verkeleg vinn nokon kompensasjon for nedslaget.

For den siste posten er det greit nok, at det er til den dei store interessone knyter seg, for det er ein stor forbruksartikkel ikkje berre for fiskarane men for alle som bruker maskinar, og det er ein forbruksartikkel som dei er nøydde til å ha i den daglege drifti. Difor var det, som det har vore sagt fleire gonger, sterk interesse i nemndi for å få desse smøreoljane heilt frie, men av finansielle grunnar fann me, at me måtte bøyggja oss for det statsministeren ynskte og ikkje gå lenger ned enn til 2 øyre. For denne posten vilde det soleis, ut frå vårt synspunkt, ikkje vera noko i vegeu for at statsministeren kunde få fullmakt til å gå heilt ned til fritt - det hadde svара betre med vårt principale ynske - men statsministeren har ikkje ynskt ei slik fullmakt, for di han av finansielle grunnar meiner, at ein ikkje kann gå lenger ned enn til 2 øyre. Men eg må og halda fast på det, som har vore sagt herifrå, at det har vore ein absolut fyresetnad for oss, at tollene skal ned i 2 øyre, og at ei nedsetjing difor må skje, når underhandlingane er slutt. Det synest me, at me ikkje kann gjeva slepp på, for di det her gjeld ein viktig forbruksartikkel til viktige fyremål. Det har vore nemnt, at me her skulde ha ei svivande fullmakt. Eg kann tenkja meg, at statsministeren kunde ha bede um ei fullmakt, som lydde slik, at Kongen fær fullmakt til å setja ned denne satsen til 2 øyre eller "fri"; eg kann tenkja meg ei slik form; men det har ikkje statsministeren bede um. Han tenkjer soleis ikkje på å bruka ein so stor trumf i underhandlingane; då har me funne, at me kunde stansa ved 2 øyre og gjeva den fullmakti, og me må ha det i vedtaks form, so det ikkje sviv i det blå; det må me ha, slik at dei som skal stella med det, veit, kva dei har å halda seg til.

Strand: Statsministeren - det var i egenskap av finansminister han optråtte - sa, at det vilde utgjøre 60 kr. på en slik motorbåt som av mig nevnt.

Statsminister Lykke: Uten gulltoll.

Strand: Ja, det vil i dag utgjøre 83 kr., - 1300 kg.'s forbruk efter 6.4 øre gir 83 kr., det vil jeg fastholde. Med hensyn til de 6-700 000 kr. så må jo statsministeren da være opmerksom på, at av dette må staten selv ut med antagelig omkring en tredjedel. Det er den kostbareste olje som brukes, og det er også slik at den bruker en masse olje til sine bedrifter. Jeg vil enn videre si, at statsministerens forutsetning tilfredsstiller ikke mig, og jeg vil i likhet med de øvrige av komiteens medlemmer på det bestemteste fastholde, at satsen skal nedsettes til 2 øre, og videre, at såsnart de finansielle forhold tillater det, må denne sats falle helt bort.

Når vi ikke har gått til det nu, så er det som det gjentakende er sagt, fordi vi ikke tør det rent finansielt.

Kverneland: Eg skal ikkje bruka mange ord. Eg er samd med deim, som har presisert, at det er nemndi sin fyresetnad, at administrasjonen skal setja satsane ned til 2 øyre i si tid. Eg vil berre ha sagt, at eg sluttar meg heilt til den meining, som er komi fram um dette. Det er sjølv sagt slik, at ein kann ikkje kassera inn dette på den måten, at ein segjer, at av det som kjem inn ved desse tollsatsane er so og so mange tusund av fiskal interesse. Ein må hugsa, at ein stor part av denne vara vert brukt av staten sjølv til jarnbanor, til dampskip o.s.b., o.s.b. So når ein ser på alt dette, kjem ein visseleg til det resultat, som hr. Strand nemnde, at kanskje ein tridjepart av denne summen vert innspara av staten på annan måte. Eg har som sagt ikkje gått med på dette utan med den visse fyresetnaden, at staten skal setja ned denne satsen til 2 øyre. Som nemnt her fyrr var det einrøystig tilråding frå nemndi - frå fyrst av - at oljen skulde vera fri av umsyn til den store rolla han spelar både for fiskarane og for verksemdene, for industrien i dei ymse former.

Blakstad: Det forholder sig så, at da vi sist, tidligere i vår, behandlet denne sats for oljene, var vi - jeg for mitt vedkommende dog under sterk tvil - enige om, at vi skulde forsøke å sette denne post ned til nul. På det tidspunkt hadde man imidlertid ikke den oversikt over statens inntekter, som man nu har, og nu kan jeg ikke på noget sett og vis stemme for hel frigivelse. Man kan nu snu og vende dette, som man vil; selv om staten må ut med endel av disse penger til smøreolje for jernbanene o.s.v., blir der dog et betydelig beløp netto for staten, og jeg kan iallfall ikke ta ansvaret for å være med på å berøve staten disse inntekter under de nuværende forhold. Jeg mener, som jeg sa istad, at vi er de, som først og fremst har plikt til å forsøke å få statens gjeld ned, og vi kan ikke få det, hvis vi stadig reduserer statens inntekter. De to ting lar sig ikke forene. - Den ene setter den forutsetning, og den annen setter den forutsetning. Det får bli Stortingets sak ved voteringen å bestemme, hvad regjeringen her skal holde sig til. Jeg må imidlertid be om, at der blir votert over det forslag, statsministeren fremsatte, som går ut på, at om man intet opnår ved forhandlingene med Polen, skal satsen 4 øre bli stående, til Stortinget kommer sammen i januar, og så får man da ta spørsmålet op igjen.

Alvestad: Hr. Blakstad sa i sin siste uttalelse, at hvis man nu vedtar 4 øre, skal den sats bli stående, inntil Stortinget kommer sammen i januar. Såvidt jeg forstår tollbehandlingen, skal de tollsatser, vi fastsetter, gjelde fra 1. juli 1927 til 30. juni 1928. Der er ikke adgang til å endre dem, hvis man ikke fatter uttrykkelig beslutning om det eller vedtar en slik generell bemyndigelse, som der her blir gitt. Jeg vil gjerne høre med komiteens ordfører, hr. Blakstad, om ikke den opfatning er riktig.

Statsminister Lykke: De tollsatser, som vedtas, tolltariffen, blir gjeldende fra 1. juli 1927 inntil videre, og der er intet i veien for, at Stortinget i januar kan ta en sats op og forandre den i terminen.

Alvestad: Det blir en ny praksis ved tolltariffen efter mitt skjønn, hvis vi fastsetter satsene på den måte.

Blakstad: Ikke rettere enn jeg vet, har tolltariffen alltid vært vedtatt som gjeldende fra 1. juli inntil videre.

Votering:

1. Komiteens innstilling under l.nr. 179 bifaltes enstemmig.
2. Komiteens innstilling under l.nr. 389 bifaltes enstemmig.
3. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling under l.nr. 573 - bemyndigelse til en nedsettelse fra kr. 0,04 til kr. 0,02 - og mindretallets av Alvestad optatte forslag - bemyndigelse til en nedsettelse fra kr. 0,04 til fri - bifaltes innstillingen med 80 mot 57 stemmer.

Presidenten: Presidenten foreslår, at de vedtatte beslutninger blir å betrakte som hemmelige.

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Protokollen blev derpå oplest uten å foranledige nogen bemerkning.

Møtet hevet kl. 18.